

Luku 1

KÄNKKÄRÄNKKÄ KARKASI KUMMITUSKELLARISTA

Otsikko hyppäsi *Tonttu-Sanomien* kannesta Jakovin silmille niin, että hän hätkähti. *Tonttu-Sanomat* käytti harvoin noin kirkuvaa otsikkoa. Jakov oli juuri ollut aikeissa lähteä iltakierrokselle, kun lokki oli tuonut lehden. Kotitonttujen päivälehti oli ilmeisesti ryhtynyt käyttämään lokkeja kuriireina rastaiden sijaan. Ensin Jakov olikin säikähtänyt ikkunaansa koputtavaa harmaalokkia, mutta päästänyt linnun lopulta sisään ja tarjonnut sille palan leipää.

Jakov avasi lehden ensimmäisen aukeaman ja luki.

Tonttu-Sanomien saamien tietojen mukaan Känkkäränpä on onnistunut pakenemaan Kummituskellarista. Kyseessä on tietävästi ensimmäinen onnistunut pako tästä huipputuomioalasta ylimallesten vankilasta. Oudon tapauksesta tekee se, että Känkkäränpä olisi vapautunut vankeudesta reilun kuukauden kuluttua. Hän oli suorittamassa riidantietsonnasta ja väkivaltaiseen tekoon yllyttämisestä saamaansa 20 vuoden tuomiota, joka olisi tullut täyteen marraskuussa. Kummituskellarin johtaja Päätön Aleksanteri kieltäytyi kommentoimasta tapausta Tonttu-Sanomille...

Jakov laski lehden pöydälle ja suoristi takkiaa. Hänellä oli päällään syksyn viileyteen sopiva tummanruskea pukunsa. Vielä ei tarvinnut heittää päällystakkia ulkokierrokselle, sillä syyskuun illat olivat olleet poikkeuksellisen lämpimiä.

Känkkäränpän tapaus oli tietysti varsin kiinnostava, mutta sillä hetkellä Jakov ei jaksanut pohtia asiaa sen syvemmin. Ehkä jos kyseessä olisi ollut todella vaarallinen rikollinen, kuten vaikka Jakovin edellisenä vuonna nappaama salakuljetusringin johtaja, Jakov olisi perehtynyt asiaan tarkemmin. Känkkäränpä oli kuitenkin Jakovin kirjoissa harmiton otus – joskin tonttua kiinnosti hieman, miten ihmeessä pako Kummituskellarista oli voinut onnistua!

Jakov livahti lempeään iltaan. Hän halusi kiiruhtaa kierroksensa, jotta ehtisi Elsan luo ennen tämän nukahtamista.

Elsa oli Jakovin kodissa asuvan perheen tytär. Perhe oli viettänyt koko kesän mummolassa, ja Jakovilla oli ollut kova ikävä ystäväänsä. Palattuaan kotiin Elsa oli kuitenkin ollut pahalla tuulella eikä ollut halunnut jutella Jakoville. Lopulta salapoliisina kunnostautunut Jakov oli saanut selville, että Elsan terveys oli jälleen huonommalla tolalla, eikä hän saisi mennä kouluun syksyllä. Häntä opetettaisiin kotona.

Jakov oli yrittänyt parhaansa piristää Elsaa ja oli ehkä onnistunutkin. Ainakin välillä. Hän oli kertonut hauskan eläytyvästi seikkailuistaan Sloveniassa ja Oemiassa. Elsa oli nauranut höpsyjekkulin toilailuille ja taputtanut innoissaan kuultuaan, miten Puppis oli pelastanut Jakovin aavikolta.

Pehmeä lämpö läikähti Jakovin rinnassa, kun hän ajatteli Elsaa. Tytöstä oli tullut hänelle erityisen rakas, vaikka sellainen oli tietenkin vastoin kaikkia kotitonttujen sääntöjä. Kotitontut eivät saaneet sosialisoida ihmisten kanssa, eivät edes ilmaista olemassaoloaan heille. Jos Tonttuneuvosto saisi tietää asiasta, Jakov voisi menettää työlupansa. Mutta Jakov ei ollut voinut asialle mitään, sillä Elsalla oli tonttunäkö, ja oli mahdotonta pysyä piilossa sellaiselta lapselta. Ja kun Elsaan oli kerran tutustunut, oli myös mahdotonta olla pitämättä hänestä. Elsa oli iloinen ja rempseä lapsi, jolla oli loputon elämänjano. Hän halusi seikkailla ja haaveili astronautin urasta. Jakov tunsu epämääräisen möykyn nousevan kurkkuunsa, kun hän ajatteli Elsan lannistunutta olemusta tämän palat-

tua mummolasta. Elsa oli viettänyt viikkoja sängyssä maaten. Vihdoin edellisellä viikolla Elsa oli osoittanut pieniä piristymisen merkkejä ja halunnut kuulla Jakovin kertomuksia kerta toisensa jälkeen. Samalla Elsa oli ollut tarpeeksi vahva käymään kotikoulua, jota Elsan äiti piti. Elsan pikkuveli Sebastian oli aloittanut päiväkodin, ja äiti saattoi päiväsaikaan keskittyä tyttärensä.

Jakov suorastaan riensi ulkokierroksensa läpi ja kiiruhti sitten Elsan makuuhuoneeseen. Siellä oli hämärää; vain Elsan ripustamat värikkäät jouluvalot loivat tunnelmavalaitusta ympärilleen. Jakovia hämäryys ei haitannut, sillä totut näkivät erinomaisesti pimeässä.

"Elsa?" Jakov kuiskasi.

Pehmolelu singahti sähkökästi sängystä ja tömähti seinään. Jakov kipusi Elsan yöpöydälle ja kurkisti vuoteeseen.

"Onko jokin hätänä?"

"Sinä olet!" Elsa kivahti. Jakov hätkähti, sillä Elsa ei ollut koskaan ennen puhunut hänelle sillä tavalla. "Olet taas myöhässä. Miksi edes tulit? Säälistäkö? No, minä en kaipaa sääliäsi! Painu takaisin omaan koloosi mussuttamaan juustoa!"

"Elsa!" Jakov henkäisi. Miksi ihmeessä Elsa oli niin vihainen ja pois tolaltaan? Jotain oli nyt pahasti pielessä.

Jakovin katse havaitsi pienen esineen matolla. Hän pomppasi alas pöydältä ja poimi soikean palleron käteensä. Jakovin silmät laajenivat. Rusina! Oliko Elsa syönyt rusinoi-

ta, vai oliko ryppyiselle viinirypäleelle jokin toinen selitys? Jakov puristi rusinan nyrkkiinsä sisään ja puhalsi keuhkon-
sa tyhjiksi.

”Tule esiin”, hän sanoi voimakkaalla äänellä.

”Ketä sinä oikein komentelet täällä?” Elsa tokaisi ja työn-
si päänsä näkyviin peiton alta.

”En ainakaan sinua, rakas ystäväni”, Jakov vastasi ja
hymyili.

”Ketä sitten?”

”Erästä vanhaa tuttavaa”, Jakov sanoi ja katseli ympäril-
leen. ”Esiin. Nyt!”

Hetkeen ei tapahtunut mitään. Sitten vielä Jakoviakin
pienempi hyypiö astui esiin. Oli vaikea hahmottaa, missä
olento edes oli ollut piilossa, mutta yhtäkkiä hän seiso i ma-
tolla Jakovin ja Elsan nähtävillä. Jakovin leuka lokahti auki
kuin hän ei olisi itsekään uskonut aavistukseensa ennen kuin
näki pikkunoidan.

”Känkkäränkkä”, Jakov tokaisi.

Luku 2

Känkkäränkkä seiso i keskellä Elsan karvaista mattoa, virnuili leveästi ja suorastaan hehkui itsetyytyväisyyttä. Kädessään hänellä oli käyrä keppi.

”Minun olisi pitänyt arvata, että Elsan suuttumus on sinun tekojasi”, Jakov mutisi hampaitaan kiristellen. Vaikka hän ei pitänyt Känkkäränkkää vaarallisena, aika rasittava tämä silti osasi olla.

Elsa istahti sänkynsä reunalle ja tutki huoneeseensa ilmestynyttä olentoa pää kallellaan. Äskeinen kiukku oli väistynyt uteliaisuuden tieltä.

”Oletko sinä todella Känkkäränkkä?” hän kysyi ja liukui alas sängyltä. Elsa istui risti-istuntaan matolle, ja Känkkäränkkä hyppäsi hänen polvelle.

Känkkäränkkä oli pikkuruinen olento, joka muistutti ehkä pientä keijua, paitsi ilman siipiä. Känkkäränkkä oli nimittäin paljon notkeampi ja sulokkaampi kuin kotitontut olivat, joten siksi häntä ei ensimmäiseksi tullut verrattua tonttuihin. Hänellä oli takkuiset, mustat hiukset, joiden yli hän oli vetänyt tummansinisen hatun. Päällään olennolla oli varsin siisti metsänvihreä nuttu ja valkoiset housut. Ne eivät taikuulla olleet Kummituskellarin vaatevarastosta, Jakov huomasi ajattelevansa.

”Kyllä minä olen”, Känkkäränkkä vastasi ja nosti nenänsä pystyyn. ”Olen aito ja oikea ja lisäksi ainoa laatuani!” Sitteen Känkkäränkkä heitti rusinan suuhunsa kuin vahvistaakseen sanomaansa.

”Oletko sinä sitten oikeasti lasten oma noita? Saat meidät tappelemaan ja teet kepposia?”

”Vai sellaisia juttuja minusta kerrotaan. No, eivät ne ehkä kaikki aivan tuulesta temmattuja ole”, Känkkäränkkä sanoi mietteliäästi. ”Kun olin nuori ja vasta opettelini noidan hommia, tykkäsin harjoitella taitojani lasten kanssa. Sittemmin olen laajentanut toimenkuvaani. Mutta noita-sanaan liittyy nykyään niin paljon negatiivisia mielikuvia. En ole mikään satujen piparkakkutalossa asuva, kakaroita uuniin työntävä akka.”

”Kai noitiakin voi olla monenlaisia”, Elsa pohti.

”Pikkunoidaksi minua on kyllä kutsuttu, mutta siitä on jo aikaa”, Känkkäränkkä myönsi. ”Nykyään olen oikeastaan enemmän nurin kurin keiju.”

”Nurin kurin keiju!” Elsa huudahti. ”Mikä se on? En ole koskaan kuullutkaan.”

”Minä synnyin ilman siipiä, mutta osaan silti lentää. Tai tarkemmin sanottuna loikkia oikein pitkiä matkoja, mutta eikös se ole melkein sama asia? Minulla ei ole keijupölyä vaan äksypölyä. En halua tanssia niityllä vaan heitellä kuperkeikkoja lasten leikkihuoneessa.”

”Äksypölyä! No mitä se sitten on?”

Elsa oli jo täysin unohtanut suuttumuksensa, sillä hän oli nyt uuden ja jännittävän mysteerin äärellä.

”Se on sellaista lähes näkymätöntä ainetta, jota levittämällä Känkkäränkkä voi lietsoa riitaa ja pahastusta”, Jakov murahti kädet puuskassa. ”Virallisen tiedon mukaan se toimii vain lapsiin, mutta minä en olisi asiasta niin varma.”

Känkkäränkkä heitti voltin Elsan polvelta matolle ja heti perään kärrynpyörän. Hän nauroi räkäistä naurua.

”Voihan vänkyräinen, Jakov Korina! Sinä olet aivan liian vakava. Pieni hermostuminen tekisi sinullekin hyvää. Saisit tuntea, millaista on päästää tunteet valloilleen, olla kunnon änkyräkänkyrä. Kjäh, kjäh.”

Känkkäränkkä hyppäsi Jakovin eteen ja viskasi kourallisen pölyä tontun naamalle. Jakov sai kovan yskänpuuskan

ja mulkoili pikkuruista olentoa kulmat kurtussa. Hän odotti valtavaa suuttumuksen ryöpsähdystä ja valmistautui patoamaan tunteensa, mutta mitään ei tapahtunut. Jakov huokaisi ja pyyhkäisi hihalla naamaansa. Hän tiesi, että Känkkäränkän kanssa oli aivan turha väitellä.

”Aina minua vain syytetään riidanlietsojaksi, mutta oikeasti minä olen hyväntekijä!”

”Hyväntekijä!” Jakov hirtahti huvittuneena. ”Onko humpulppaa kuultu.”

Känkkäränkän ilme synkkeni.

”Niin juuri. Luuletko sinä, että on tervettä pitää kaikki vihaisuudet sisällään? Että olemalla aina kiltti ja kuuliainen, asiat ovat hyvin? Höpötilöpöti! Minä autan lapsia näyttämään tunteitaan ja kasvamaan tasapainoisiksi ihmisiksi.”

”Autat lapsia!” Jakov ei ollut uskoa korviaan.

”Aivan niin. Ja tiedätkö mitä! Minä luulen, että minun työtäni aletaan vihdoinkin arvostaa. Kun vapauduin vankilasta, ensimmäinen asia, minkä opin, oli se, että nykyään lasten tunnetaitoja pidetään tärkeinä! Että pitää oppia ilmaistamaan ja tunnistamaan erilaisia tunteita. No minähän olen tämän asian tiennyt jo aikoja sitten! Ja olen parhaani tehnyt sen eteen, että myös suuttumus ja kiukuttelu pääsisivät samaan arvoon kuin kiitos ja *ole hyvä* ja sen sellaiset joutavapäiväiset mielistelyt.”

Känkkäränkkä polki jalkaa päättäväisesti ja nakkasi uuden rusinan suuhunsa. Hän vaikutti olevan varsin tyytyväinen sanoihinsa ja odotti kenties jopa kehuja. Jakov sen sijaan kiinnitti huomiota aivan toiseen seikkaan.

”Ai vapauduit vankilasta?” Jakov toisti.

”No, olisin vapautunut pian kuitenkin. Se ja sama”, Känkkäränkkä sanoi ja kohautti olkiaan.

”Miksi sinä olit vankilassa?” Elsa kysyi.

”Äh, se oli pahimmanlaatuinen väärinymmärrys. Olen niin helppo syntipukki, kun jokin riitä riistäytyy käsistä tai joku menettää malttinsa! Ihan niin kuin sellaiseen aina tarvittaisiin meikäläisen, kieltämättä kyllä, ilmiömäisiä taitoja.”

Jakov alkoi hekottaa. Yhtäkkiä koko tilanne näyttäytyi hänelle erittäin surkuhupaisassa valossa.

”Mikäs tolle tuli?” Känkkäränkkä kysyi ja hyppäsi takaisin Elsan polvelle.

”Väärinkäsitys on kyllä yhdenlainen tapa kuvailla sitä, mitä tapahtui”, Jakov virnisti ja vakavoitui sitten. ”Känkkäränkkä tässä usutti kentaurit ja faunit toistensa kimppuun eräässä ylimaallisten vuosijuhlassa. Siitä tuli suurin joukkotappelu viiteen vuosisataan. Kymmenkunta yksilöä loukkaantui vakavasti. Oli pelkästään onnesta kiinni, ettei kukaan kuollut.”

”Pah. Kentaurit ja faunit nyt ovat aina kyräilleet toisiaan.”

”Sinä sekoitit heidän juomiinsa äksypölyä ja kuiskutelit sitten heidän korviinsa valheita toisistaan!”

”Toistin vain asioita, joita olin kuullut heidän itsensä sanovan!”

”Ja se johti sadan ylimaallisen väliseen raivoisaan nujakkaan, joka saatiin loppumaan vasta, kun keijuarmeija marsi paikalle.”

”Ja sen tapauksen jälkeen kentaurit ja faunit ovat tulleet mainiosti toimeen keskenään”, Känkkäränkkä puolusteli.

”He eivät suostu olemaan näköetäisyydellä toisistaan!” Jakov huudahti.

”Eli eivät myöskään voi riidellä. Teidän sopuisten näkökulmastahan sen pitäisi olla loistava lopputulos.”

Yhtäkkinen raivo lävisti Jakovin.

”Kuinka sinä julkeat, sinä senkin kuriton nulikka! Kyllä minä sinulle nyrkit vielä näytän!”

Jakov puristi kätensä nyrkkiin ja kuvitteli, miten ihanalta tuntuisi motata Känkkäränkkää nenään. Se olisi varmasti aivan mahtavaa! Ja kun hän ajatteli asiaa tarkemmin, mikä häntä oikein esti? Ehkä Känkkäränkkä oli oikeassa: oli vain tervettä päästää raivo ja viha joskus vapaaksi.

Ennen kuin Jakov ehti antaa periksi vihansa vimmalle, jokin voimakas ilmavirta imaisi häntä eteenpäin. Tuntui kuin hänen kasvojensa ihoa olisi kiskottu irti. Jakov haukkoi henkeään paniikissa, kunnes ymmärsi, että Elsa oli työntänyt pienen käsi-imurin pään hänen naamansa eteen.

”Anteeksi, mutta sinussa taisi olla aika paljon äksypölyä”, Elsa pahoitteli sammutettuaan laitteen. Jakov räpytteli silmiään hämmentyneenä.

”Mielenkiintoista”, Känkkäränkkä sanoi hitaasti ja vilkaisi ranteessaan olevaa kelloa. ”Vaikutusaika tonttuihin noin kaksi minuuttia.”

Jakov tunsi punan kohoavan poskilleen. Hän oli ollut lähellä menettää malttinsa totaalisesti. Vaikka olisihan hänen pitänyt tietää, että se oli ollut Känkkäränkän tarkoitus alun perinkin! Kylläpäs äksypöly oli saanut hänen aivonsa solmuun. Nyt hän kauhistui niitä ajatuksia, joita oli vain hetki sitten pitänyt erinomaisina. Jakov päätti, ettei antaisi Känkkäränkän enää yllättää itseään.

”No niin, Känkkäränkkä. Sinä siis pakenit Kummituskellarista ja tajusit kävelleesi juuri aikakauteen, jossa uramahdollisuutesi näyttävät varsin kirkkailta. Miksi ihmeessä sinä tulit tänne?”

Känkkäränkkä heilautti keppiään ilmassa ja irvisti niin, että pienet, terävät hampaat näkyivät.

”Luulin, ettet koskaan kysyisi. Minä tulin tänne, koska salapoliisi Jakov Korinan taitoja tarvitaan pian. Sinulle on tehtävä.”

”Mitä oikein tarkoitat?”

”Sinun, Jakov Korina, on estettävä maailmankaikkeuden tuho.”